

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

משיחות ש"פ ויגש, ז' טבת ה'תשנ"ב

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתיים לבריאה
הי' תהא שנת פלאות בכל
שנת המאה ועשרים לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

אינ באקומען נייע ספרים - וועט דאָס נאָכמער צואיילן דער קיום בפועל פון "ויגש אליו יהודה" בפדיון שבויים פון בנימין - אַז עס קערן זיך אום אַלע ספרים וכתבים פון רבותינו נשיאינו למקומם האמיתי, "בית רבינו שבבבל"⁹¹, "770" בגימטריא, "פרצת"⁹², און זיך דאָרט מצטרף זיין צו אַלע ספרים וכתבים פון רבותינו נשיאינו.

ותיכף ומיד ממש זאָל דאָס מיט זיך מיטברענגען דער פדיון שבויים פון אַלע ניצוצי קדושה אין דער וועלט⁹³,

און תיכף ומיד ממש ממש, גייען אַלע אידן, "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו וב-בנותינו"⁹⁴, ו"כספם וזהבם אתם"⁹⁵, כולל אַלע זייערע ספרים וכתבים - לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לביהמ"ק השלישי, לקדש הקד-שים, וואו דער אבן השתי' געפינט זיך בלי שינוי מזמן בריאת העולם⁹⁶, וכל זה תיכף ומיד ממש.

בטעם הדבר האָט ער מסביר געווען⁸⁷, ווייל אין עולם, מלשון העלם והסתר⁸⁸, איז אַ דבר חשוב קאָסט געלט. ויסודו במאחז"ל⁸⁹ - "אסיא דמגן במגן, מגן שוה", ועאכו"כ אַז אַזוי דאָרף זיין בנוגע צו דברי תורה וואָס תורה מביאה רפואה לעולם⁹⁰.

וכל הזריז הרי זה משובח - מיזאָל אָננעמען החלטות בזה איצטער, און דאָס מקיים זיין בהקדם האפשרי, כולל דורך מאַכן אַ הזמנה מראש (און דערפאַר אָפּפאַלן) אויף אַ מינוי צו באַקומען נייע ספרים וואָס קומען דערנאָך אַרויס (ב-לשון הידוע געדרוקט אין כמה ספרים - "פרענומעראַנטן"), און בשעת ההוצאה לאור פון דעם ספר באַקומען דאָס די מנויים תיכף ומיד.

אַזוי איז אויך אַ גלייכע זאָך אויס-נוצן דעם מנהג ישראל, צו געבן ספרי קודש הנדפסים אַלס אַ מתנה צו אַנדע-רע, כולל קליינע קינדער, פאַר זייער אַ שמחה אָדער פאַר אַ חג וכיו"ב.

יד. ויהי רצון, אַז דורך דעם וואָס יעדערער וועט מרחיב זיין זיינע פעולות

91 מגילה כט, א. וראה לקמן (ח"ב) ע' 465 ואילך.
92 ראה לעיל ע' 164. ע' 182-3.
93 ראה שיחת ה' טבת - לעיל ע' 210.
94 בא"ט.
95 ישע"ס, ט.
96 ראה יומא נד, ב.

87 ראה גם שיחת יו"ד שבת תשי"ב. ש"פ תבוא תשמ"ה.
88 לקו"ת שלח לו, ד. ובכ"מ.
89 ב"ק פה, סע"א.
90 ראה עירובין נד, א. ועוד.

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכיו"ר

יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד!

יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד

פתח דבר

הננו מוציאים לאור קונטרס משיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א בש"פ ויגש, ז' טבת שנה זו.

מערכת „אוצר החסידים”

עשרה בטבת (ה'תשנ"ב) לשמחה (ה'תשנ"ב) תהא שנת נפלאות בכל
שנת הצדיק לכ"ק אדמו"ר שליט"א,
ברוקלין, נ"י.

וואָס בימים האחרונים איז נתבטל גע-
וואָרן די עיר הבירה פון מדינה ההיא,
ביז אַז מ'האַט איר איבערגעפירט צו אַן
אַנדער שטאָט, ע"פ כתיבת וחתימת ה'
חוקים ומשפטים פון מדינה ההיא (וואָס
בכיו"ב איז דינא⁸⁵ דמלכותא דינא⁸⁵).

וואָס קען יעדערער טאָן בפועל צו
מזרו זיין דעם פדיון והשבה פון די
ספרים וכתבים?

איז דער ענטפער אַ פשוט'ער: דורך
דעם וואָס יעדערער און יעדערע, אנשים
נשים וטף, וועט טאָן אַן ענין דוגמתו –
דורך אַריינברענגען באַ זיך אין שטוב
און אין ספרי' וכיו"ב, נייע ספרי (וכתבי)
קודש בדברי תורה, בהוספה אויף די
ספרים וואָס ער האָט פון פריער אין זיין
„בית מלא ספרים”⁸⁶.

און היינט איז דאָס אַ לייכטע זאָך
אויסצופירן, וואָרום יעדער וואָך דרוקן
זיך נייע ענינים אין תורה, סיי אַזעלכע
וואָס ווערן איבערגעדרוקט, ועוד ועיקר
– נייע. במילא איז אַ לייכטע זאָך צו
קויפן די ספרים, און אַזוי מוסיף זיין
מערער און מערער אין באַקומען און
קויפן ספרים

[כידועה די הסברה פון נשיא דורנו
אויף דעם וואָס אַ ספר דאַרף קאַסטן
געלט (ביז אַז ער האָט געהייסן אַפּדרוקן
דעם מחיר אויף כמה קונטרסים, און

דערפון איז אויך מובן דער לימוד
דערפון פאַר אונזער דור: דורך דעם
וואָס מ'פירט זיך אין אַן אופן פון „ויגש
אליו יהודה”, אַז מ'באָווייזט אין אידיש-
קייט דעם תוקף און בעה"ב'ישקייט
זייענדיק אַ איד, וואָס „בשביל ישראל”
נברא העולם⁸², ברענגט דאָס גופא דעם
„ודוד עבדי נשיא להם לעולם”.

יג. דער ענין פון „ויגש אליו יהודה”
(דער תוקף און בעה"ב'ישקייט פון אידן
איבער וועלט) בדורנו זה איז אויך
אונטערשטראַכן אין דעם טאָג פון ה'
טבת (וואָס איז געווען ביום החמישי,
„קמי שבתא”⁸³, און שבת זה, ז' טבת, איז
בתוך הג' ימים פון ה' טבת):

דער טאָג איז פאַרבונדן מיט דעם
שחרור און „פדיון שבויים” פון ספרים
וכתבים פון רבותינו נשיאינו, אין אַן
אופן אַז מ'האַט דערצו געהאַט דעם
פולען הסכם און דעם סיוע פון (משפטי)
אוה"ע, לעיני כל העמים (בבית המשפט
הפדרלי).

עס זיינען נאָך אַבער פאַראַן ספרים⁸⁴
וכתבי יד פון כ"ק מו"ח אדמו"ר און פון
זיין פאָטער דער רבי (מהורש"ב) נ"ע
וועלכע געפינען זיך נאָך בשבי' במדינה
ההיא און האָבן זיך נאָך ניט אומגעקערט
למקומם, אע"פ וואָס אויך בנוגע צו זיי
איז שוין געווען פקודת המלכות אויך
פון אוה"ע אַז מ'זאָל זיי באַפרייען.

און מ'איז דאָס אויך מקשר דערמיט,

85) ההיפך בתכלית מהמצב בזמן אדה"ז, שנת-
קיים רצונו בנצחון מדינת רוס' נגד צרפת (מפני
המעלה שע"ז ביר"ש כו' של בני"), ובדורנו זה
החידוש – שגם מדינת צרפת נעשתה מקום תורה
ויר"ש והפצת היהדות והמעיינות חוצה (ראה לעיל ע'
176 ואילך), ועתה – נעשית המהפכה והנפילה של
מדינת רוס', בשינוי עיר הבירה וכו'.
86) לשון חז"ל – תנחומא קרח ב.

82) פרש"י ר"פ בראשית. ובכ"מ.

83) פסחים קו, סע"א.

84) ספרי קודש, וגם (להבדיל) ספרי חול ש-
מסייעים לספרי קודש, ועד מסוג דבבחי' „דע מה
שתשיב לאפיקורס” (אבות פ"ד מ"ד) וכיו"ב (ראה
גם שיחת ש"פ ויגש תשמ"ח – ספר השיחות תשמ"ח
ח"א ס"ע 192 ואילך).

בס"ד. משיחות ש"פ ויגש, ז' טבת ה'תשנ"ב

(מלכות) יוסף לעתיד לבוא⁴: „קח לך עץ אחד וכתוב עליו ליהודה גו' ולקח עץ אחד וכתוב עליו ליוסף גו' וקרב אותם אחד אל אחד לך לעץ אחד גו' כה אמר אדני' ה' הנה אני לוקח את בני ישראל מבין הגויים אשר הלכו שם וקבצתי אותם מסביב גו' ועשיתי אותם לגוי אחד גו' ומלך אחד יהי' לכולם גו' ודוד עבדי נשיא להם לעולם גו' וידעו הגוים כי אני ה' גו'”.

אָבער נוסף אויף דעם וואָס די הפטורה גיט אַרויס נאָר די שייכות מיט דער גאולה, אָבער מ'האָט דערפון ניט אַרויס אַ לימוד והוראה לפועל אין דער עבודה פון אידן שטייענדיק אין די טעג און רגעים פאַר דער גאולה –

דאַרף מען אויך האָבן הסברה אין דער שייכות פון דער הפטורה מיט דער פרשה. דאָרבה: „ויגש אליו יהודה” (אין דער פרשה) איז לכאורה אַ פאַר-קערטער תוכן פון „ודוד עבדי נשיא להם לעולם” (אין דער הפטורה⁵), וואָרום אין הגשת יהודה ליוסף (און אין דער פרשה בכלל) איז אונטערשטראַכן ווי יוסף איז דער בעל-הבית און משנה למלך פון ארץ מצרים און יהודה דאַרף צו אים אָנקומען, ער דאַרף צו אים צו-גיין „ויגש אליו” און בעטן אַז ער זאָל באַפרייען בנימין/ען, „ויאמר בי אדוני ידבר נא עבדך גו' כי כמוך כפרעה”⁶, „חשוב אתה בעיני כמלך”⁷, וואָרום

א. מ'האָט גערעדט מערערע מאל, אַז אַלע ענינים וואָס ווערן דערציילט אין תורה (מלשון הוראה⁸) אַנטהאַלטן אין זיך אייביקע אָנווייזונגען פאַר יעדער איד און פאַר אַלע אידן אין יעדער צייט, אין יעדן אָרט און אין יעדן צו-שטאַנד: אַלגעמיינע הוראות און אויך אַזעלכע הוראות וואָס זיינען צוגעפאַסט צו די ספּעציעלע און באַזונדערע אומ-שטענדן פון דעם באַשטימטן זמן ומקום אין וועלכן אַ איד געפינט זיך.

אַזוי איז אויך בנוגע צו דער היינטי-קער פרשה אין תורה (מיט וועלכער מ'דאַרף „לעבן” אין דער צייט), „ויגש אליו יהודה”, אַז דערפון איז דאָ אַ הוראה נצחית וועלכע קלערט אויף און גיט צו פאַרשטיין דעם תוכן העבודה און אופן ההנהגה פון אידן (אויך ב-התאם צו דעם איצטיקן זמן – אין די לעצטע רגעים פון גלות, בסמיכות ממש צו דער גאולה האמיתית והשלימה (ווי גערעדט כמה פעמים ובפרט לאחרונה).

ב. אויפן ערשטן בליק, איז די שיי-כות פון דער פרשה („ויגש אליו יהודה”) מיט דער גאולה אונטערשטראַכן אין דער הפטורה פון דעם שבת (וועלכע איז „מענינה של פרשה”⁹), וואו עס רעדט זיך וועגן דעם איחוד פון (מלכות) יהודה און

ביז עס וועט זיין די נישואין¹⁰ בגאולה האמיתית והשלימה¹¹].

היינט דאַרף מען נאָר אויפּעפּענען די אויגן, וועט מען זען ווי די גאַנצע וועלט מאַנט אַז יעדער איד זאָל שוין שטיין אין דעם מעמד ומצב פון גאולה האמיתית והשלימה.

ויש לומר, אַז דאָס גופא איז דער טעם פאַרוואָס מ'זעט היינט ווי אידן קע-נען שטיין בעניני היהודים מיטן גאַנצן תוקף און בעה"ב"שקייט אויך אויף אוה"ע – ואין הדבר תלוי אלא ברצונם – וואָרום היות, אַז מ'שטייט גלייך פאַר דער גאולה, ווען עס וועט נתגלה ווערן בפועל ווי „ודוד עבדי נשיא להם לעולם”, „וידעו הגוים כי אני ה' – דעריבער שפיגלט זיך עס אַפּ בפועל אין דעם מצב פון אונזער דור, אַלס הכנה וואָס פירט גלייך אַריין צו דער גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ולהוסיף, אַז דאָס איז אויך מרומז אין „ויגש אליו יהודה”, אַז צוזאַמען מיט דעם סיוע פון דער תוקף העבודה פון יוסף שבדורנו – כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, האָט מען אויך דעם „ויגש אליו יהודה”, משיח שיבוא בקרוב ממש, „ודוד עבדי נשיא להם לעולם”, וועלכער קומט בסיוע ונתנית כח פון יוסף (שבדורנו), „כמוך כפרעה”, (פרעה דקדושה) ד, „את-פרעו ואתגליין מיני כל נהורין”¹¹.

אַז בשנים האחרונות ווערט אַלץ לייכ-טער און לייכטער צו אויפּטאַן דעם „ויאחזו בה” בכל מקום ומקום בכל קצוי תבל, וואָרום די וועלט – ניט נאָר אידן נאָר אויך אוה"ע – איז אַ כלי אויף אויפּעמען ענינים פון אידישקייט, תורה ומצוות, און בנוגע צו אוה"ע – די שבע מצוות בני נח¹².

ביז – ווי גערעדט און מעורר געווען כמה פעמים לאחרונה – אַז לויט דער הודעה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, האָט מען שוין פאַרענדיקט אַלע הכנות צו דער גאולה, און איצטער דאַרף מען נאָר ממשיך זיין די גאולה בפועל אין גשמיות וחומריות העולם (חומריות וואָס ווערט איבערגעמאַכט אויף גשמיות), בגלוי לעיני בשר.

[וואָרום ניט קוקנדיק אויף דעם תוקף פון דער עבודה פון אידן אין גלות, און אפילו ווי זיי שטייען אין גלות אין אַ מצב פון גאולה רוחנית, איז דאָס נאָך אַלץ ניט די שלימות פון גאולה בפש-טות, בגלוי ממש בעוה"ז הגשמי, מיט די אַלע הנהגות פון גלות, „בנים שגלו מעל שולחן אביהם”¹⁶, כולל – דאָס וואָס אידן זיינען דעמולט ר"ל אַזוי ווי אַן „עגונה”, וואָס בעלה (הקב"ה) הלך למדי-נת הים¹⁷ לאחר האירוסין¹⁸ (ביצי"מ¹⁹),

75) כפס"ד הרמב"ם הל' מלכים פ"ח ה"י.

76) ברכות ג, סע"א.

77) תענית כ, א. סנהדרין קד, סע"א. איכ"ר עה"פ (איכה א, א) היתה כאלמנה. זח"ב קכב, א. וראה סידור (עם דא"ח) נח, ב ואילך. אוה"ת נ"ך (כרך ב') ע' א'מז ואילך.

78) שמו"ר ספט"ו.

79) והרי מזכירין יצי"מ בכל יום – ביום ובליילה (ברכות יב, ב) במשנה. רמב"ם הל' ברכות פ"א ה"ג. שו"ע אדה"ז או"ח סס"ז ס"א).

1) ראה רד"ק לתהלים יט, ח. ספר השרשים שלו ערך ירה. גו"א ר"פ בראשית (בשם הרד"ק). וראה זח"ג נג, ב.
2) „היום יום” ב חשון. ספר השיחות תש"ב ע' 29.
3) טושו"ע או"ח ר"ס רפד. שו"ע אדה"ז שם וסרפג. טואו"ח סתכ"ח. רמ"א שם ס"ח.

80) והרי ידוע גודל ההשתדלות של רבני ישראל בהיתר עגונות, אשר בשביל זה מחפשים כל היתר האפשרי, ומקלים בזה וכו', ובלשון הש"ס (גיטין ג, ריש ע"א. ושב"ז) „משום עיגונא אקילו בה רבנן”. ומה מובן במש"כ וק"ו בנוגע להעייגון ר"ל דכל בני"ש שבזמן הגלות.
81) זח"א ר"י, א.

4) יחזקאל לו, טו ואילך.
5) שם, כה.
6) ריש פרשתנו.
7) פרש"י עה"פ.

פרעה איז „נתון אותו על כל ארץ מצרים“⁸, „ובלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו גו“⁹, ובפרט אז פרעה איז געווען א „מושל בכיפה“¹⁰ פון כל ה- ארצות. משא"כ לעתיד לבוא (ווי עס רעדט זיך אין דער הפטורה) וועט (עץ) יהודה זיין למעלה מכולם (אויך פון יוסף) – „מלך יי אחד יהי לכולם גו“ ועבדי דוד (פון שבט יהודה) מלך עליהם גו/ודוד עבדי נשיא להם לעולם!?”

ג. וועט מען עס פארשטיין בהקדים ביאור השייכות פון תחלת הפרשה מיט סיומה – כמדובר כמ"פ, אז ע"פ הכלל¹¹ „נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן“ איז דא א שייכות מיוחדת פון תחלת וסוף הפרשה.

וואָס אויך אין דעם דאַרף מען הסברה: בסיום הפרשה¹³ שטייט „וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גושן ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד“, וואָס דאָס באַ- ווייזט דאָך אויפ'ן תוקף פון יעקב ובניו, אַז אפילו זייענדיק אין ארץ מצרים – וואָס איז אונטער דער שליטה פון פרעה מלך מצרים – זאָגט פרעה „טוב כל ארץ מצרים לכם הוא“¹⁴, און ע"פ זיין ציווי באַקומען זיי אַן אחוזה „במיטב הארץ“¹⁵, ובאופן אַז „ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד“. דאָקעגן „ויגש אליו יהודה“ בתחלת הפרשה אונטערשטרייכט, אַז יהודה ואחיו זיינען אין אַ מצב ירוד וואָס זיי דאַרפן אַנקומען צו בעטן זיך

בא יוסף, זעענדיק אַז ער איז דער בעה"ב אויף גאַנץ ארץ מצרים און איידער „התודע יוסף אל אחיו“¹⁶ – פונקט פאַרקערט ווי דער תוכן בסיום הפרשה!?

ד. ויש לומר דער ביאור אין דעם:

אע"פ וואָס עס זעט אויס, בהשקפה ראשונה, אַז הגשת יהודה ליוסף באַדייט דעם תוקף פון יוסף (אַלס דער פירער פון ארץ מצרים) און ווי יהודה דאַרף צו אים אַנקומען – בשעת מ'טראַכט זיך אָבער אין דעם אַרײן, זעט מען אַז יהודה האָט זיך דאָ געפירט מיט אַן אויסערגעוויינלעכער ברייטקייט און תוקף¹⁷:

יוסף איז דעמולט געווען (אַלס באַ- כח של פרעה) דער „שליט על הארץ“¹⁸, וואָס „בלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים“, און דערצו איז פרעה דעמולט געווען א „מושל בכיפה“, און יוסף איז „כמוך כפרעה“ (ווי יהודה האָט אַליין געזאָגט). פונדעסטוועגן זעט מען, אַז יהודה (ניט וויסנדיק אַז דאָס איז יוסף אחיו) איז דערפון ניט נתפעל געוואָרן, און האָט זיך געפירט מיט דער גאַנצער ברייטקייט, אַז אפילו ניט בעטנדיק פריער רשות באַ יוסף'ן גייט ער צו צו יוסף'ן, און מיט אַ (הגשה

(16) שם מה, א.

(17) ולהעיר שיהודה הי' מלך בשבטים (ראה ב"ר פפ"ד, יז. מדרש אגדה (באבער) פרשתנו מו, כח. פתיחתא דאסתר י. פרש"י ויחי מט, ט). וראה ויחי מט, ח ואילך.

(18) מקץ מב, ו.

(19) ראה מדרש – הובא בתורה שלימה עה"פ אות ס: „יהודה עשה שלא כמנהגו של עולם. מנהגו של עולם ליטול רשות ואחר כך נכנסין, אבל זה נכנס שלא ברשות ולא נטל רשות אלא על הדיבור“.

פס"ד הרמב"ם¹⁸ אַז מלך המשיח „ילחם מלחמת ה' כו' ונצח כל האומות שסבי- ביו“, און פועל'ט „אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' לעבדו שכם אחד“¹⁹.

וכמבואר בכ"מ²⁰, אַז דער כח אויף דעם גילוי פון „ודוד עבדי נשיא להם לעולם“ (מעלת יהודה) קומט פון דעם וואָס פריער איז געווען „ויגש אליו יהודה“, אַז יהודה איז מקבל די השפעה פון יוסף, און דורך דעם ווערט נתגלה די מעלה פון יהודה, „ודוד עבדי נשיא להם לעולם“. ע"ד דער ענין פון סמיכת גאולה לתפלה²¹, וואָס טוט אויף אַז אויך אין תפלה (מלכות, יהודה) ווערט נמשך דער ענין הגאולה (פון יוסף, יסוד), ביז אַז עס ווערט „גאולה אריכתא“²², אַז מלכות עצמה ווערט „המלאך“²³ ה- גואל²⁴. וע"פ הנ"ל יש להוסיף בזה, אַז אין „ויגש אליו יהודה“ איז מודגש – נוסף צו דער ביטול וקבלה פון יוסף – אויך ובעיקר דער תוקף פון יהודה (מצד מעלתו אויף יוסף), און דאָס וואָס ער דאַרף צו אים אַנקומען איז נאָר בכדי צו

(68) הל' מלכים ספ"א.

(69) צפני"ג, ט.

(70) תו"א פרשתנו מד, א"ב. תו"ח שם צג, א ואילך. דרושים שבהערה הבאה.

(71) כדאי' בזה ריש פרשתנו (רה, ב) דזהו"ע „ויגש אליו יהודה“. וראה ד"ה ענין הגשת יהודה ליוסף תרכ"ט (ע' יג ואילך). ד"ה ויגש תרס"ו (המשך תרס"ו ע' קיט ואילך), תרס"ח (שם ע' תפו ואילך), תרע"ה (המשך תער"ב ח"ב ס"ע תשצד ואילך). ועוד. וראה גם ד"ה הנ"ל תשל"ו (סה"מ מלוקט ח"ד ע' קיז ואילך), תשכ"ה (שם ח"ה ע' קכח ואילך).

(72) ברכות ה, ב. שם ט, ב.

(73) ויחי מח, טז.

(74) ראה אוה"ת ויחי שנו, ב. תשא ע' א'תתעז-ח. שלח ע' תריד.

מגלה זיין תקפו בשלימות, ווי עס וועט זיין לע"ל.

יב. ע"פ הנ"ל וועט מען אויך פאַר- שטיין דער לימוד און הוראה פון „ויגש אליו יהודה“ בנוגע אונזער דור און אונזער תקופה, שטייענדיק גלייך פאַר דער גאולה האמיתית והשלימה:

ניט קוקנדיק אויף דעם תוקף פון יהודה בזמנו און מרדכי בזמנו און פון צדיקים און אידן בכל הדורות – זיינען אין אַלע דורות געווען הגבלות מן החוץ, מצד אוה"ע און זייערע גזירות אויף אידן ר"ל היל"ת וואָס האָבן ניט אַלעמאַל דערלאָזט אידן צו זיך פירן מיטן גאַנצן תוקף און בעה"ב"ישקייט.

משא"כ בדורנו זה ובזמננו זה, זעט מען בפועל אַז עס זיינען ניטאָ די בלבולים פון אַמאָל, און אוה"ע לאָזן אידן זיך פירן כרצונם, און דעריבער איז אין הדבר תלוי אלא ברצונם פון אידן אַז עס זאָל זיין „ויאחזו בה וירבו ויפרו מאד“, ווי עס פירט זיך אויס בפועל בכו"כ מקומות, מיטן גאַנצן תוקף און ברייטקייט,

סיי במדינה זו (ארצות הברית), אַ מלכות של חסד, וועלכע לאָזט אידן זיך פירן ווי באַ זיי קומט אויס ברצונם, ועד"ז בכו"כ מדינות בעולם. און בשנים האחרונות זעט מען ווי אויך אין די מדינות וואו עס זיינען פריער געווען כמה הגבלות כו', זיינען די הגבלות אַראָפגעפאַלן, וכמדובר כמ"פ.

ואדרבה: ניט נאָר וואָס אידן זיינען פריי צו זיך פירן ווי זיי ווילן, נאָר נאָכמער – די ממשלות פון אוה"ע זיינען זיי אין דעם מסייע!

ונוסף אויף דעם וואָס אידן קענען זיך פירן בדרך התומצ"א אין זייערע איי-גענע ד' אמות – זעט מען אויך בפועל,

משא"כ דער תוקף פון „ויגש אליו יהודה“ איז באשטאנען אין דעם אז ער איז צוגעגאנגען צו יוסף'ן בלי קבלת רשות תחלה (כנ"ל), און האָט אויף אים גע'פועל'ט (אז „ולא יכול יוסף להתאפק גו'"), וואָס דאָס באַווייזט אויף אַ תוקף וואָס רעכנט זיך ניט מיט דער הנהגת המדינה ומנהגו של עולם כו'. דאָס הייסט – אַ חיבור פון צוויי הפכיים („כרצון איש ואיש"): צוזאמען דערמיט וואָס יהודה האָט געוואוסט אז ער דאַרף אַנקומען צו יוסף'ן (בכדי צו באַפרייען בנימין'ען), ביז אז יהודה זאָגט אים „כמוך כפרעה" [וואָס דערפאַר האָט ער (יוסף) בכח צו ממלא זיין בקשת יהודה, און אויך – אז דערמיט האָט יהודה שולל געווען אז יוסף זאל אים אַפשיקן צו פרעה מיט דער טענה אז „הכסא אגדל ממך"], האָט ער זיך געפירט מיט דער גאַנצער ברייטקייט (כאילו ווי ער דאַרף ניט אַנקומען צו יוסף'ן) און „ויגש אליו יהודה“ מיט אַ תוקף וכו'!

און דעריבער איז דוקא לאחרי „ויגש אליו יהודה“ האָט מען באַקומען דעם כח – בסיועו של יוסף – אז עס זאל זיין „וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גושן“, „מיטב הארץ“, אַז אע"פ וואָס מ'געפינט זיך אין ארץ מצרים, מלשון מיצרים וגבולים⁶⁰, תחת מלכותו של

(תלמוד) שייך הענין דהיפך קבלת עול בשלימות בדקות דקות, ולכן „רק אדמת הכהנים לא קנה" (פרשתנו מז, כב), ודוקא ע"י יהודה נעשה הכח לברר גם „אדמת כהנים", עיי"ש.

59) ובפרטיות י"ל, שאצל יהודה היתה מעלה גם לגבי מרדכי, כי אחשוורוש מינה את מרדכי להיות יועזר ואחי"כ משנה למלך, ויגש אליו יהודה" ה' בתקפו ובכח עצמו (בלי רשות מיוסף). ובפרט זה הרי מרדכי הוא בדומה ליוסף – שנתמנה ע"י פרעה להיות משנה למלך.

60) ראה תו"א וארא נז, ב ואילך. בשלח סד, א' ב. יתרו עא, ג ואילך. ובכ"מ.

פרעה, ווערט דאַרט „וישב ישראל", ב- אופן של ישיבה אמיתית, און נאָכמער – „ויאחזו בה", זיי באַקומען דאַרט אַן אחוזה⁶¹ (ובאופן של אחיזה⁶²), וואָס דאָס באַווייזט אויף אַן (אחיזה ב) תוקף באופן אז זיי ווערן דאַרט בעה"ב, ביז אז „ויפרו וירבו מאד", באופן שלמעלה ממדידה והגבלה.

און דאָס ברענגט דערנאָך גלייך „ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה"⁶³, אַז אין מצרים האָט ער חיים טובים⁶⁴ (שבע עשרה בגימטריא טובים⁶⁵) וחיים אמיתיים ברוחניות ובגשמיות.

יא. דערמיט איז אויך פאַרשטאַנדיק די שייכות פון „ויגש אליו יהודה" מיט „ודוד עבדי נשיא להם לעולם" (אין דער הפטורה):

דער תוקף פון הגשת יהודה ליוסף – וועלכע קומט דורך זיין פאַרבונד (דורך (יהודה מלשון) הודאה לה'⁶⁶) מיט דעם אויבערשטן שלמעלה מהנהגת העולם (ווי עס ווערט נתגלה לע"ל) – איז אַ הכנה וועלכע גיט דעם כח צו ברענגען די גאולה האמיתית והשלימה, ווען עס ווערט נתגלה בתכלית השלימות בכל העולם כולו דער תוקף פון „ודוד עבדי נשיא להם לעולם", פאַרבונדן מיט דער שלימות התוקף של הקב"ה (וועלכער האָט דעם כח צו אויפּטאַן „רצון יראיו יעשה", דעם חיבור פון רצונות הפכיים), אַזוי אַז דאָס פועל'ט אויך אויף כל האומות, „וידעו הגוים כי אני ה'". וכ-

61) כפרש"י עה"פ.
62) כפי מדרש תדשא פי"ז. וכ"ה בכמה דפוסי רש"י. וראה בארוכה לקו"ש חט"ו ע' 405 ואילך.
63) ר"פ ויחי.
64) ראה בעה"ט שם. וועוד.
65) ל"ת וספר הליקוטים להאריז"ל ר"פ ויחי.
66) ראה לעיל הערה 29.
67) יחזקאל לו, כג – סיום הפטורה פרשתנו.

„ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד"²³: און נאָכמער – אַז דאָס איז אַ הכנה וואָס ברענגט צו דעם מצב פון „ודוד עבדי נשיא להם לעולם", כדלקמן.

ה. דער ענין דאַרף נאָך האַבן ביאור:

האמור לעיל וועגן דעם תוקף פון „ויגש אליו יהודה" איז דאָך געווען לפי הקס"ד של יהודה אַז יוסף איז אַ משנה למלך פון אוה"ע, איידער „התודע יוסף אל אחיו". וואָס הגם אַז בנוגע צו דעם תוקף של יהודה איז דאָס קיין נפק"מ ניט (וואָרום ער האָט דאָך ניט געוואוסט אַז דאָס איז יוסף) – אָבער לאחרי וואָס ס'איז נתגלה געוואָרן אַז דאָס איז יוסף, איז לפי אמיתת העינים דאַרף מען שוין לכאורה ניט אַנקומען צו דעם תוקף פון יהודה בכדי אויפּטאַן „ויאחזו בה גו'".

ואדרבה: בפשטות איז דער תוקף פון „ויאחזו גו'" געקומען דורך יוסף, וואָס „וישלחני אלקים לפניכם לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם לפליטה גדולה"²⁴, און בזכות יוסף האָט פרעה געזאָגט „טוב כל ארץ מצרים לכם הוא", און געהייסן זיי אַפגעבן אַן אחוזה „במיטב הארץ", ובאופן אַז „ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד".

ועד"ז דאַרף מען פאַרשטיין בנוגע צו דער הפטורה: וויבאַלד אַז דער תוקף פון יהודה איז נאָר געווען לפי שעה ההיא (איידער ס'איז נתגלה געוואָרן אַז דאָס איז יוסף) – וואָס האָט עס פאַר אַ שייכות מיטן תוקף פון יהודה אין דער

23) וי"ל, שלכן דוקא, ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גשנה", לפנות לו מקום ולהורות האיר יתישב בה" (פרשתנו מה, כח ובפרש"י. וראה גם ב"ר פרשתנו פצה"ג) – ראה לקמן בפנים סעיף ה.
24) פרשתנו מה, ז.

(של) תוקף²⁰, און רעדט מיט אים „קשות" (וואָס דערפאַר האָט ער באַוואָרנט „אל יחר אפך")²¹, אע"פ וואָס ער האָט זיך דורך דעם אַריינגעשטעלט אין סכנת נפשות, וויסנדיק וואָס יוסף קען אים טאָן צוליב זיין „חוצפה"²²!

קומט דערפון אויס, אַז „ויגש אליו יהודה" ברענגט גאָר אַרויס דעם תוקף פון יהודה!]

עפ"ז איז פאַרשטאַנדיק די שייכות צווישן „ויגש אליו יהודה" מיטן תוקף פון אידן בארץ מצרים בסיום הפרשה – „וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גושן ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד". און אויך די שייכות מיט דעם תוקף ועלי' פון יהודה אין דער הפטורה – „ודוד עבדי נשיא להם לעולם" [ומעין ובדוגמת זה דריקט זיך עס אויס אין דעם תוקף פון „ויגש אליו יהודה"].

ויש לומר, אַז דער תוקף פון „ויגש אליו יהודה" האָט געגעבן דעם כח אַז דערנאָך זאלן יעקב ובניו קענען יורד זיין אין מצרים אין אַזאָ אופן אַז (ניט נאָר וואָס זיי זאלן ניט זיין אונטער דער שליטה פון מצרים, נאָר אדרבה –)

20) „ויגש אליו יהודה... הגשה למלחמה" (ב"ר פרשתנו פצ"ג, ו. וראה שם, ז). ועד שיוסף „נודעו ע ונבהל, אמר אוי לי שמא יהרגני" (שם), אף שהיו שם אנשי מצרים!

21) ריש פרשתנו ובפרש"י.

22) והחידוש בזה בולט עוד יותר בהשוואה להנהגתו הקודמת של יהודה (ואחיו) בפרשה שלפניו, ש„ויפלו לפניו ארצה" (מקץ מד, יד). ושינוי היחס נעשה בפשטות לאחרי שיהודה שמע דברי יוסף שבנימין „יהי לי עבד ואתם עלו לשלום אל אביכם" (ס"פ מקץ), ואז – „ויגש אליו יהודה גו'". וראה ב"ר שם: מיד (כשמע יהודה דברי יוסף הנ"ל) כעס יהודה ושאל בקול גדול כו', כיון שכעס יהודה נשרו שיניהם של כולם כו'.

הפטורה (וידוד עבדי נשיא להם לעו-
לם). ואדרבה: וויבאלד אז יוסף הצדיק
איז דער בעה"ב אין מצרים (ווי ס'איז
דערנאך נתגלה געוואָרן), איז לכאורה
דאָ דער תוכן פאַרקערט פון דער
הפטורה, וואו עס רעדט זיך וועגן עליית
יהודה לגבי יוסף, און „וידוד עבדי נשיא
להם לעולם“?

בסגנון אחר: לפי אמיתת הענינים אז
יוסף הצדיק איז דער „שליט על הארץ“
— ברענגט אַרויס יוסף אליין דעם תוקף
פון אידן בארץ מצרים, און דעמולט
דאַרף מען אויף דעם ניט אַנקומען צו
דעם תוקף פון „ויגש אליו יהודה“.

וויבאלד אָבער אז אַלע ענינים אין
תורה זיינען אמיתיים און נצחיים (אויך
די קס"ד אין תורה²⁵, ובפרט אז בנדוד"ד
איז דער עצם הגשה פון יהודה ניט קיין
קס"ד נאָר אַ מציאות בפועל) דאַרף מען
זאָגן אז דער תוקף פון יהודה („ויגש
אליו יהודה“) איז ניט בלויז אַן ענין לפי
שעה, נאָר דאָס טוט אויף אַ חידוש
אפילו לגבי תקפו של יוסף בזמן ההוא:
און דוקא בכח זה קען זיין דער „ויאחזו
גור“ און דאָס ווערט אויך די הכנה צו
„וידוד עבדי נשיא להם לעולם“ לע"ל.

ויש לומר אז דאָס איז מובן אויך
דערפון וואָס עס שטייט אז „ואת יהודה
שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו
גשנה“, לפנות לו מקום ולהורות האריך
יתיישב בה²⁶ — דלכאורה: וויבאלד אז
יוסף האָט אָנגעפירט מיט ארץ מצרים,
און ער (ע"פ ציווי פרעה) האָט אָפּגע-
געבן „מיטב הארץ“ צו יעקב ובניו — איז
פאַרוואָס דאַרף מען אַנקומען צו יהודה?
„לפנות לו מקום ולהורות האריך יתיישב

25 ראה (בנדוד"ד) סה"ש תנשא ח"א ע' 207.
וש"נ.
26 נסמן בהערה 23.

בה²⁷! איז דערפון מובן, אז דוקא דער
תוקף פון יהודה האָט דאָס בכח צו
אויפּטאָן.

ויש לומר נקודת הביאור בזה: דער
תוקף פון אַ אידן בעוה"ז און אין זמן
הגלות (כל המלכיות נקראות על שם
מצרים²⁸) גופא קען זיין אויף צוויי
אופנים: (א) זיין תוקף איז נאָר וויפל
ס'איז מעגלעך לויט די כללים פון חוקי
הטבע און הנהגת העולם, און עד"ז אין
זמן הגלות — לויט די מדידות והגבלות
פון גלות, חוקי המדינה, וכיו"ב. (ב) ער
שטייט אינגאנצן העכער פון כל עניני
העולם ואוה"ע ועאכו"כ פון גלות,
ואדרבה — ער פירט מיט זיי אָן מיט אַ
תוקף, ביז אז ער האָט דעם כח צו משנה
זיין אויך חוקי והנהגת המדינה. ויש
לומר, אז דער תוקף פון יהודה טוט
אויף אַ אַ איד איז ניט נאָר אַ מושל
ושולט און אַ בעה"ב אויף אוה"ע בזמן
הגלות לויט די „כללים“ פון וועלט און
פון גלות (ווי דאָס איז געווען באַ יוסף),
נאָר באופן אז ער שטייט אינגאנצן
העכער דערפון, כדלקמן.

1. וועט מען עס פאַרשטיין לויטן
ביאור אין דעם אופן פון הנהגת מרדכי
היהודי בזמן מלך אחשוורוש — וואָס ער
איז געווען אין אַ ענלעכן מצב ווי
יהודה²⁹ שטייענדיק פאַר יוסף, וואָרום

27 דלפי פירוש השני (ב)להורות לפניו
גשנה“ „לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה“
(פרש"י עה"פ, מבר' שם), י"ל שזהו דוקא בכחו של
יהודה: אבל מהו החידוש של יהודה לגבי יוסף
בהפעולה ד, לפנות לו מקום ולהורות האריך יתיישב
בה“?

28 ב"ר פט"ז, ד.
29 ואמרו חז"ל שמרדכי „מיהודה קאתי“ „אמו
מיהודה“, ולכן נקרא „איש יהודי“ (מגילה יב,
סע"ב). וגם ההדיעה שהי' כולי' מבנימין (שם יג,
ריש ע"א. וראה פי' הרי"ף לעין יעקב שם), הרי בכל

ווי קען זיין אז ער זאָל זיך פירן סיי
כרצון המן ע"פ הנהגת הטבע לויט מנהג
העולם (און אויב ניט איז ער „עובר את
מצות המלך“), און סיי כרצון מרדכי אז
„לא יכרע ולא ישתחוה“.

זאָגט דער מדרש, אז במה דברים
אמורים אז ס'איז דאָ אַ סתירה צווישן
„רצון איש ואיש“ ווען עס רעדט זיך
„בנוהג שבעולם“: אָבער מצד דעם אוי-
בערשטן (ווי ער איז למעלה מהנהגת
הטבע) קענען זיך אויספירן ביידע זאָכן:
אַ איד זאָל זיך געפינען אין דער וועלט
און אין גלות („עבדי אחשוורוש“), און
צוזאַמען דערמיט זאָל ער שטיין אינ-
גאַנצן העכער פאַר כל עניני העולם וה-
גלות, „לא יכרע ולא ישתחוה“, ביז אז
ער זאָל פועל'ן אויך אויף דעם מלך פון
אוה"ע וואָס איז „שולט“ איבער אים.

און דאָס איז דער פירוש אין סתימת
לשון הגמרא, „לעשות כרצון איש ואיש,
לעשות כרצון מרדכי והמן“ (און די גמ'
איז דאָס ניט מבטל), ווייל דורך דעם
וואָס מרדכי היהודי איז געשטאַנען מיטן
גאַנצן ביטול צו דעם אויבערשטן, „לא
יכרע ולא ישתחוה“, „כופר בע"ז“, האָט
דאָס אים פאַרבונדן מיט דעם תוקף פון
דעם אויבערשטן (שלמעלה מהנהגת
העולם), וואָס גיט דעם כח אז זייענדיק
אין גלות פרס תחת מלך אחשוורוש זאָל
זיין די גאַנצע שלימות פון „לא יכרע
ולא ישתחוה“, ביז אז דאָס האָט אויך
גע'פועל'ט דעם ביטול פון גזירת המן,
און די עלי' פון מרדכי צו ווערן „משנה
למלך“⁵⁶.

און דאָס גיט אָפּ דער אויבערשטער
לרצונו פון אַ אידן — אז אפילו
געפינענדיק זיך אין גלות, האָט ער די
ברירה זיך צו פירן „כרצון איש ואיש“:

56 ראה לקמן הערה 59.

אז ער שטייט מיט אַ תוקף ניט נאָר אויף
וויפל ס'איז מוכרח צו מקיים זיין תומ"צ
בפועל, אָבער אין אַלע אַנדערע ענינים
פילט ער ווי ער איז אונטערגעוואָרפן
די הגבלות הטבע ומנהגו של עולם כו',
„עבודה שורה לו“ (כרצון המן ר"ל):
אָדער ער זאָל זיך פירן „כרצון מרדכי“,
אז אין אַלע ענינים שטייט ער העכער
פאַר עולם און פאַר גלות (זייענדיק
פאַרבונדן מיט דעם אויבערשטן), און
דעריבער איז ביי אים „לא יכרע ולא
ישתחוה“ לכל הענינים וואָס זיינען ניט
עבודת השם. ואין הדבר תלוי אלא
ברצונו. [אין דעם איז אָבער דאָ אַ חילוק
צווישן די דורות, אז ברוב הדורות
זיינען געווען כמה הגבלות מן החוץ,
גזירת המלכות וכיו"ב, וועלכע האָבן ניט
צוגעלאָזט אַ אַ איד זאָל קענען זיך
שטעלן אינגאנצן העכער פאַר גלות,
משא"כ בדורנו זה איז דאָס תלוי נאָר
ברצונו פון אַ אידן, כדלקמן].

י. עפ"י וועט מען אויך פאַרשטיין
דעם אויפטו פון יהודה „ויגש אליו
יהודה“ לגבי יוסף:

אע"פ וואָס יוסף הצדיק איז געווען
דער „שליט על הארץ“, וואָס דאָס
באָווייזט אויף דעם ווי אַ איד איז אַ
בעה"ב אויף דער וועלט און אויף אוה"ע
אַרום אים — איז: (א) ער איז דערצו
באַשטימט געוואָרן דורך פרעה מלך
מצרים, ד.ה. אז דאָס איז פאַרבונדן מיט
די גזירת המלך וחוקי המדינה, און (ב)
באופן אז לאַחרי המינוי איז „רק הכסא
אגדל ממך“⁵⁷. וואָס דאָס באָווייזט אז
יוסף איז נאָך פאַרבונדן בדקות מיט די
הגבלות פון עולם און מצרים⁵⁸.

57 מקץ מא, מ.
58 וראה שיחת ש"פ ויגש תש"נ (ספר השיחות
ה'תש"נ ח"א ע' 218 ואילך). שמצד דרגתו של יוסף

ניט נאָר ע"ז ממש ר"ל, נאָר יעדע עבודה שזרה לו (פאָר אַ אידן), זייענדיק ניט עבודת השם. און זיין טענה איז: ווי- באַלד מ'געפינט זיך אין עולם הזה און אין גלות, איז מען אונטערגעוואָרפן די חוקים והגבלות פון הנהגת הטבע (וועלכע דער אויבערשטער האָט באַ- שאַפן), און דעריבער דאַרף מען זיך דערמיט רעכענען, עכ"פּ בנוגע צו דברי רשות ועניני העולם.

דערפון קומט אויס, אַז „לעשות כ- רצון איש ואיש“ (כרצון מרדכי והמן) איז אַ סתירה מיני' ובי': בשעת אַ איד געפינט זיך אין עולם הזה, און דעמולט גופא – אין זמן הגלות („אכתי עבדי אחשורוש אנו“), וואו ער האָט פאַרשי- דענע הגבלות מצד הנהגת הטבע וה- עולם וחוקי המדינה („דינא דמלכותא דינא“⁵⁴), די באַגרענוצונגען פון מנהגי המדינה⁵⁵ וכו' ווען דאָס שטערט ניט צו קיום התומ"צ), וואָס זיינען אים מכריח (ע"פ רצון ה' וע"פ תורה) זיך צו פירן באופן מסויים – זאָל ניט קענען גע- מאַלט זיין דער קיום פון „כרצון איש ואיש“, ווייל „כרצון מרדכי“ („לא יכרע ולא ישתחוה“, דערפאַר וואָס יעדער זאָך חוץ פון עבודת השם איז „עבודה זרה“) איז לכאורה שולל ניט נאָר קיום רצון המן בפועל, נאָר דער גאַנצער צוגאַנג אַז מ'דאַרף זיך רעכענען מיט מנהגו של עולם. ולאידך, אויב מ'רעכנט זיך דערמיט וואָס דער אויבערשטער האָט געשיקט אידן אין גלות, דאַרף דעמולט לכאורה זיין די הנהגה „כרצון המן“, אַפּגעמאַסטן לויט מנהגו של עולם (וואו עס שטערט ניט צו תומ"צ).

54 גיטין, ב. ו. ש"נ.

55 ראה גם לעיל ע' 174-6 ו. ש"נ.

אידן זיינען דעמולט געווען אין גלות פרס ומדי אונטער דער שליטה פון מלך אחשורוש, „עבדי אחשורוש אנו“³⁰ (ניט ווי בימי החנוכה וואָס איז געווען בזמן קיום בית שני), און אעפ"כ איז באַ מרדכי געווען די הנהגה אַז „לא יכרע ולא ישתחוה“³¹, כאָטש „כל עבדי המלך גו' כורעים ומשתחווים להמן כי כן צוה לו המלך“³¹, און מרדכי איז געשטאַנען אַזוי בתוקף אפילו ווען עבדי המלך האָבן אים געזאָגט „מדוע אתה עובר את מצות המלך“³²:

בנוגע דעם משתה פון מלך אחשורוש שטייט אין מגילת אסתר „כן יסד המלך גו' לעשות כרצון איש ואיש“³³. זאָגט אויף דעם די גמרא³⁴, אַז דאָס מיינט „לעשות כרצון מרדכי והמן, מרדכי ד- כתיב“³⁵ איש יהודי, המן דכתיב³⁶ איש צר ואויב“.

אין מדרש³⁷ זיינען אין דעם פאַראַן צוויי פירושים:

אופן שייך יהודה לבנימין, שהרי מלכות יהודה היתה על שבט יהודה ובנימין (וראה אוה"ת פרשתנו תתקפב, א. מג"א ע' ברעג (בהוצאת תש"נ – ע' ג). וענין זה מודגש גם בפרשתנו – שכל עסקו של יהודה עם יוסף ה' בנוגע לבנימין, ש„עבדך (יהודה) ערב את הנער“ (בנימין), ולכן „ישב נא עבדך תחת הנער“ (פרשתנו מד, לב-לג. וראה אוה"ת פרשתנו שם). ונוסף לזה: „יהודי“ הוא (גם) על שם הודאה, שזהו"ע „הודאה“ ע"ש „הפעם אודה את הוי" (ויצא כט, לה). וראה תו"א מג"א צט, א. ספר הליקוטיוס דא"ח צ"צ ערך יהודי. ושי"נ.

30 מגילה יד, א.

31 אסתר ג, ב.

32 שם ג.

33 שם א, ח.

34 מגילה יב, סע"א.

35 אסתר ב, ה.

36 שם ז, ו.

37 אסתר"ע פ"ב (פ"ב, יד). וראה יל"ש אסתר

רמז תתרמח.

(א) „אמר לו הקב"ה אני איני יוצא מידי בריותי ואתה מבקש לעשות כרצון איש ואיש, בנוהג שבעולם שני בני אדם מבקשים לישא אשה אחת יכולה היא להנשא לשניהם? אלא או לזה או לזה, וכן שתי ספינות שהיו עולות בלימן, אחת מבקשת רוח צפונית ואחת מבקשת רוח דרומית יכולה היא הרוח אחת להנהיג את שתיהן כאחת? אלא או לזה או לזה, למחר שני בני אדם באים לפניך בדין איש יהודי ואיש צר ואויב, יכול אתה לצאת ידי שניהם, אלא שאתה מרו- מם לזה וצולב לזה“. ד.ה. אַז אחשורוש האָט אין דעם געמאַכט אַ טעות וואָרום ס'איז ניט שייך דורכפירן צוויי הפכיים בבת אחת, סיי כרצון מרדכי („איש יהודי“) און סיי כרצון המן („איש צר ואויב“). „ולכן“³⁸ קנתרו הכתוב כי לא יוכל לצאת ידי מרדכי והמן המתנגדים“.

(ב) „ר' הונא בשם ר' בנימין בן לוי אמר, לפי שבעוה"ז בזמן שרוח צפונית מנשבת אין רוח דרומית מנשבת... אבל לעתיד לבוא בקיבוץ גלויות אמר הקב"ה אני מביא רוח ארגסטס לעולם ששתי רוחות משמשות בו... מי הוא זה שעושה רצון יראיו זה הקב"ה שכתוב בו³⁹ רצון יראיו יעשה כו"ל. דאָס הייסט, „אף³⁸ שיהיו ב' זה לעומת זה יעשה ה' רצון שניהם, והיינו רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע, שאף ששאלת זה מנגדת לזה ישמע ה' לשניהם, משא"כ אחשורוש שלא יכול לעשות רצון ב' אוהיבו המת- נגדים, ואע"ג דאמר ב' בני אדם מבקשים לישא שפחה א' וכו', היינו במנהג העולם הטבעי כסתם בני אדם כדקאמר בנוהג שבעולם, אבל ביראי ה' יפיק רצון שניהם כו"ל. ד.ה. אַז דער אויבערשטער

38 פי' יפה ענף השלם לאסתר שם.

39 תהלים קמה, יט.

(בהנהגתו לע"ל) וועט זיך פירן אין אן אופן פון „לעשות כרצון איש ואיש“.

דארף מען פארשטיין: פון סתמת לשון הגמרא הנ"ל („כרצון איש ואיש, לעשות כרצון מרדכי והמן“, בלי שום שלילה בדבר) איז משמע אַז אויך מצד אחשוורוש איז דא אן אַרט אויף אַזא הנהגה – ולכאורה ווי שטימט עס מיט דברי המדרש מיט אַ מילתא בטעמא (לויט ביידע פירושים), אַז מ'קען ניט אויספירן צוויי רצונות הפכיים⁴⁰ (און אפילו לויטן צווייטן פירוש אין מדרש, איז דאס נאָר בכחו של הקב"ה, און ער טוט עס דוקא לע"ל)?

ז. ויש לומר הענין בזה: בשעת עס רעדט זיך „בנוהג שבעולם“ (במנהג העולם הטבעי) – ועד"ז מצד דעם אוי-בערשטן כביכול ווי ער איז זיך מתלבש אין הנהגת העולם (שם אלקים)⁴¹ – קען טאַקע ניט זיין די הנהגה פון „לעשות כרצון איש ואיש“, „כרצון מרדכי והמן“, ווייל זיי זיינען צוויי פאַרקערטע רצונות: משא"כ בשעת עס רעדט זיך וועגן דעם אויבערשטן ווי ער שטייט העכער פאַר הנהגת העולם (ווי עס וועט נתגלה ווערן לעתיד לבוא), דעמולט קען זיין „לעשות כרצון איש ואיש“, ביידע רצונות הפכיים צוזאַמען.

און דאָס איז דער אונטערשייד צווישן די פירושים בזה אין גמרא און אין מדרש: דער ערשטער פירוש אין מדרש רעדט ווי דאָס איז „בנוהג שב-עולם“; דער צווייטער פירוש רעדט ווי דאָס איז מצד דעם אויבערשטן בהנהגתו לע"ל; און פון משמעות הגמרא קומט אויס, אַז אויך אין דעם „לעשות כרצון איש ואיש“ בזמן אחשוורוש איז געווען אַ תועלת, ווייל אויך בזמן הזה קען אַ איד (דורך זיין פאַרבונד מיט דעם אוי-בערשטן) זיך אויפהויבן צו דער דרגא פון לע"ל אַז ביי אים זאָל זיין „לעשות כרצון איש ואיש“, כדלקמן.

ח. והביאור בזה (בפנימיות הענינים): „אחשוורוש“ בשרשו בקדושה גייט אויף דעם אויבערשטן כביכול, כמאחז"ל⁴² אחשוורוש זה הקב"ה שאחרית וראשית שלו. און „כן יסד המלך גו' לעשות כרצון איש ואיש“ גייט אויף דעם אופן ווי דער אויבערשטער האָט איינגע-שטעלט די וועלט, אַז ס'איז דאָ „רצון איש ואיש“ – בחירתו של האדם זיך צו פירן אַדער כרצון מרדכי אַדער כרצון המן, „רשות לכל אדם נתונה אם רצה להטות עצמו לדרך טובה ולהיות צדיק הרשות בידו ואם רצה להטות עצמו לדרך רעה ולהיות רשע הרשות בידו“⁴³.

דאָס איז אַבער נאָר בנוגע צו דער עצם מציאות פון „רצון איש ואיש“ (צוויי פאַרקערטע רצונות און אַ מענטש איז בוחר אין איינער פון זיי). משא"כ „לעשות כרצון איש ואיש“ (צו יוצא זיין

איז – לעשות רצון איך שבשמים⁴⁴, כמאחז"ל⁴⁵, „אני לא“ נבראתי אלא“ לשמש את קוניי“; והיות אַז „נבראתי איז כל רגע ורגע פון קיום האדם בעולם הזה, איז מובן אַז יעדער פרט פון זיין עבודה בכל רגע דארף זיין „לשמש את קוניי“, כציווי התורה – „כל מעשיך יהיו לשם שמים“⁴⁶, און „בכל דרכיך דעהו“⁴⁷, „כל“ דוקא, און ניט נאָר „כל מעשיך“ – אַלע דיניע מעשים, נאָר אויך אַז יעדע מעשה עצמו איז כל כולו לשם שמים, וואָרום אויב ס'איז דאָ עפעס וואָס בלייבט חוץ מזה (שימוש את קוניי) – איז דאָס „עבודה שזרה לו“ (וויבאַלד אַז דאָס איז היפך פון „נבראתי“). ביז די שלימות בזה – אַז „מעשיך“ איז ניט נאָר „לשם שמים“, נאָר מיט „מעשיך“ און „דרכיך“ גופא – „דעהו“⁴⁸ און (נאָכמער –) „שמים“ עצמו (ע"ד ווי די אכילה ושת"י בשבת, וואָס דאָס גופא איז אַ מצוה, מצות עונג שבת⁴⁹).

און איז דעם באַשטייט רצון מרדכי, אַז „לא יכרע ולא ישתחוה“ צו קיין שום זאך בעולם (אפילו אַ דבר המותר ע"פ שו"ע), וואָרום יעדער זאך וואָס איז ניט עבודת השם איז „עבודה שזרה לו“.

דאָקעגן, רצון המן איז – עבודה זרה,

לויט ביידע פון זיי) קען ניט אויסגע-פירט ווערן בפועל, ווייל דער רצון פון מרדכי איז אין עניני קדושה און דער רצון פון המן איז אין ענינים הפכיים, במילא קען זיך בשעת מעשה ניט אויס-פירן ביידע רצונות בפועל; אַדער עס ווערט נתקיים רצון מרדכי אַדער רצון המן.

ובעומק יותר – איז די סתירה פון „לעשות כרצון איש ואיש“ ניט נאָר דערפאַר וואָס במעשה בפועל קען מען ניט טאָן לויט ביידע רצונות, נאָר נאָכ-מער – „רצון מרדכי והמן“ („רצון איש ואיש“) זיינען בכלל צוויי פאַרקערטע צוגאַנגען, וואָס איינער איז לכאורה אינ-גאַנצן שולל דעם צווייטן:

רצון מרדכי איז אַ הנהגה אין אַן אופן פון „לא יכרע ולא ישתחוה“⁵¹, כדברי חז"ל⁴⁴ אויף דעם וואָס מרדכי ווערט אָנגערופן „יהודי“³⁵ – „על שם שכפר בע"ז, שכל הכופר בע"ז נקרא יהודי“, און דעריבער ווערט יעדער איד אָנגערופן בשם „יהודי“, ווייל אידיש-קייט באַשטייט אין דעם אַז ער איז „כופר בע"ז“, „לא יכרע ולא ישתחוה“.

וידוע, אַז דאָס איז כולל ניט נאָר „עבודה זרה“ ממש, נאָר יעדער זאך וואָס איז ניט פאַרבונדן מיט „ועבדתם את ה' אלקיכם“⁴⁵ (אפילו אויב דאָס איז ניט היפך השולחן-ערוך), ווערט דאָס אָנגערופן „עבודה זרה“ – „עבודה שזרה לו“⁴⁶, דאָס איז פרעמד צו אַ אידן, וואָרום דער גאַנצער ענין פון אַ אידן

44 מגילה יג, ריש ע"א.

45 משפטים כג, כה.

46 ראה ב"ב ק, א: הוא סבר לע"ז ממש, ולא היא, אלא ע"ז עבודה שזרה לו (הוא חשוב והמלאכה נמבזה ומכוערה אלא שאין בה איסור – רשב"ם). – וראה סה"ש תנשא ח"א ע' 372.

47 אבות פ"ה מ"ב.
48 משנה וברייתא סוף קידושין.
49 גירסת הש"ס כת"י (אוסף כתבי-היד של תלמוד הבבלי, ירושלים תשכ"ד) במשנה וברייתא הני"ל, וכן הובא במלאכת שלמה למשנה שם. ובכ"מ. וראה גם יליש' ירמ' רמז רעו.
50 אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם הל' דיעות ספ"ג. טושו"ע או"ח סרל"א.
51 משלי ג, ו. וראה רמב"ם וטושו"ע שם. שו"ע אדה"ז או"ח סקנ"ז ס"ב.
52 ראה לקו"ש ח"ג ע' 907. שם ע' 932. ח"י ע' 104 ואילך. ובכ"מ.
53 שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס רמב.